

**PREPORUKE
ZA UNAPREĐENJE
POSLOVNOG OKRUŽENJA U SRBIJI
- NACRTI ZA DISKUSIJU -**

Jul 2022. godine

1. Uvod

U cilju podrške daljem unapređenju poslovnog ambijenta u Srbiji, Svetska banka je, u saradnji sa Delegacijom Evropske unije u Srbiji, pokrenula četvorogodišnju inicijativu koja će pomoći Vladi Republike Srbije da unapredi odabrane aspekte poslovnog okruženja i izgradi mehanizme za bolju koordinaciju zainteresovanih strana i delovanje u tom pogledu. Ova podrška se realizuje u okviru projekta „EU za bolje poslovno okruženje (EU4BE)“, koji finansira Evropska unija (EU), a sprovodi Svetska banka od jula 2021.

Projekat ima tri komponente:

Komponenta 1: Podrška stvaranju platforme za koordinaciju reformi u oblasti poslovnog okruženja;

Komponenta 2: Podrška racionalizaciji i pojednostavljenju poslovnih propisa;

Komponenta 3: Fleksibilna tehnička podrška za poslovno okruženje.

Jedan od najvažnijih analitičkih proizvoda projekta su polugodišnji izveštaji o poslovnom okruženju. Nedavno je pripremljen drugi polugodišnji izveštaj i u njemu su identifikovani regulatorni prioriteti za poslovanje, nedostaci i kašnjenja u sprovođenju reformi i date su preporuke za rešavanje tih nedostataka i kašnjenja. Preporuke su procenjene prema različitim kriterijumima: relevantnost, složenost, politička volja, dugoročna ili kratkoročna implementacija, obračun troškova. Pored toga, dati su i rezultati merenja administrativnih troškova privrede prema Standardnom modelu troškova (SCM) sa ciljem da se kvantifikuju administrativni tereti propisa za preduzeća, a sa ciljem dalje reforme i pojednostavljenja zakonodavstva.

U ovom dokumentu su dati nacrti preporuka, koji su pripremljeni na osnovu različitih postojećih izvora koji obrađuju tematiku poslovnog okruženja (kao što su Program ekonomskih reformi - ERP, Bela knjiga, Siva knjiga, Regulatorno okruženje Svetske banke za razvoj privatnog sektora i slično), kao i dodatnog analitičkog rada eksperata SB angažovanih na ovom izveštaju. Preporuke su podložne daljim izmenama, a nakon diskusija koje će biti organizovane sa privredom sa ciljem verifikacije ovih nalaza.

Nakon diskusija sa privatnim sektorom i Vladinim telima, biće pripremljene finalne verzije preporuka.

U nastavku su date sumirane preporuke i procenjen njihov značaj u skladu sa nekoliko različitih, gore objašnjenih kriterijuma, kao i pregled administrativnih troškova privrede.

Preporuke drugog izveštaja o poslovnom okruženju

Br	Preporuka	Relevantnost	Kompleksnost	Trajanje: dugoročno ili kratkoročno	Trošak	
E-Uprava						
1	Treba dovršiti jedinstvenu mrežu e-uprave, koja bi obuhvatala kako nacionalni nivo, tako i lokalni. Ona bi obuhvatala različite servise za privredu (svi registri, e-faktura, objedinjene poslovne epizode) i njenim funkcionisanjem bi bilo omogućeno sprovođenje svih administrativnih procedura, elektronskim putem.	Visoka Niska Srednja	Visoka	Kratkoročno	Visok	
2	Jedinstveno elektronsko poštansko sanduče na Portalu e-Uprave je uspostavljeno sa ciljem efikasnije i brže dostave digitalnih dokumenata, pre svega onih koje privreda potražuje u administrativnim postupcima. S obzirom da ovo elektronsko poštansko sanduče još uvek nije u potpunosti funkcionalno, odnosno ne dostavljaju svi organi javnih vlasti dokumenta ovim putem, neophodno je obezbediti punu implementaciju ovog alata. Odnosno, potrebno je osigurati da se u ovom sandučetu dostavljaju svi akti javne uprave privrednicima koji su registrovani kao korisnici Portala e-uprave.	Visoka	Srednja	Dugoročno	Nizak	

3	Kontinuirano pojednostavljivati i digitalizovati najčešće usluge/procedure javne uprave za privrednike i prilagođavati ih korisnicima (privrednicima).	Visoka	Visoka	Dugoročno	Visok	
4	U sve elektronske javne servise potrebno je uvesti merenje zadovoljstva korisnika/privrednika tim uslugama. Na taj način bi privrednici mogli da ocene e-uslugu koju su dobili, iskažu svoje zadovoljstvo ili nezadovoljstvo, a službe javne uprave bi dobile povratnu informaciju na osnovu koje bi dalje radili na unapređenju i pojednostavljenju tih usluga.	Visoka	Low	Kratkoročno	Nizak	
5	Registar administrativnih postupaka (https://rap.euprava.gov.rs/privreda/home) zvanično je uspostavljen 2021. godine i sadrži preko 2.600 procedura koje se odnose na privredu i njihovo svakodnevno poslovanje. Sadrži sve relevantne informacije, kao i obrasce, koji se odnose na te procedure. Kako bi se omogućilo funkcionisanje ovog registra, kao i njegovo redovno ažuriranje, neophodno je obezbediti pouzdanost svih podataka u Registru.	Visoka	Srednja	Kratkoročno	Nizak	
Naknade za javne usluge						
6	Kako bi se osigurala kontrola naknada za javne usluge, odnosno da se ne nameću dodatne, previsoke i nepotrebne naknade privrednim subjektima, potrebno je kreirati efikasan sistem kontrole svih naknada koje naplaćuje javna uprava. To bi moglo da se	Visoka	Visoka	Dugoročno	Srednji	

	sprovede uspostavljanjem elektronskog javnog registra naknada za javne usluge, kao i izradom detaljne metodologije za javnu upravu za određivanje troškova javnih usluga. Time bi privredni subjekti unapred bili upoznati sa troškovima, a javna uprava bi na jednom mestu imala popisane sve naknade i izbeglo bi se uvođenje novih koje su iste ili slične već postojećim.					
Veće uključivanje privatnog sektora						
7	Privreda treba da bude konsultovana prilikom izrade svih onih propisa (kako zakona, tako i podzakonskih akata) koji utiču na njihovo poslovanje i to od samog početka procesa pripreme dokumenata. Na ovaj način poboljšava se kvalitet tih propisa, a privreda može da utiče na njihov sadržaj. S tim u vezu, neophodno je povećati procenat usvojenih zakona i podzakonskih akata koji su kreirani u procesu konsultacija sa privredom, odnosno sa njihovim relevantnim poslovnim udruženjima i privrednicima.	Visoka	Srednja	Dugoročno	Srednji	
8	U vezi i sa prethodnom preporukom, kako bi privredni subjekti na adekvatan način mogli da učestvuju u kreiranju propisa i da artikulišu svoje potrebe i izazove, od značaja je da se ojačaju njihovi kapaciteti za učešće u kreiranju i sprovođenju javnih politika.	Srednja	Srednja	Dugoročno	Srednji	
Veće uključivanje stručne javnosti						
9	Kako bi se povećala transparentnost u procesu	Visoka	Srednja	Dugoročno	Nizak	

	usvajanja i donošenja propisa, osiguralo učešće svih zainteresovanih strana, a pre svega privrede u tom procesu i predvidivost poslovanja, potrebno je smanjiti broj propisa koji se usvajaju i donose bez javne rasprave, u hitnoj proceduri.					
Analiza uticaja						
10	Analize uticaja propisa i javnih politika na privredu, životnu sredinu, finansijski sistem i dr. treba donosiocima odluka da prikažu efekte (i pozitivne i negativne) koje će na različite ciljne grupe ti propisi i politike imati. Kvalitet tih analiza neophodno je unaprediti i neophodno je da one sadrže objašnjenje različitih opcija, kako bi se donosiocima odluka omogućilo izbor najoptimalnijih.	Visoka	Visoka	Dugoročno	Visok	
Finansijska sigurnost/pokretanje poslovanja						
11	Zakonom o Centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika, čijim usvajanjem je Srbija skinuta sa liste FATF u vezu sa pranjem novca i finansiranjem terorizma, nepotrebno je propisano da su osnivači privrednih subjekata odgovorni poveriocima pravnog lica i drugim trećim licima. S tim u vezi, kako bi se ukinula ova obaveza i izbrisala ova odredba, preporuka je da se izmeni Zakon o Centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika. Ovim bi se propisalo da registracija ima samo informativni karakter, radi kontrole toka gotovine.	Srednja	Niska	Kratkoročno	Nizak	
Nepokretnosti						

12	Sa ciljem unapređenja transparentnosti prostornog planiranja, kao i uslova za korišćenje zemljišta, potrebno je uspostaviti digitalnu platformu za izradu i distribuciju planskih dokumenata i prostornih podataka. Kao model može poslužiti slovenačka reforma ove oblasti.	Visoka	Visoka	Dugoročno	Visok	
13	Kako bi se ubrzale procedure i sam proces, predlog je da se izmeni Zakon o planiranju i izgradnji i/ili podzakonska akta i da se omogući izvođenje svih vrsta građevinskih radova za koje je opravdano izvođenje samo uz obavezu obaveštavanja lokalnih vlasti o ovim radovima, bez obaveze pribavljanja građevinske dozvole.	Visoka	Niska	Kratkoročno	Nizak	
14	Kako bi se podstakla konkurencija između lokalnih organa vlasti, ali i obezbedila transparentnost njihovog rada, preporuka je da se podaci o efikasnosti u sprovođenju objedinjene elektronske procedure izdavanja građevinskih dozvola preko Portala Agencije za privredne registre učine javno dostupnim. Ti podaci koji bi bili javno dostupni bi uključivali prosečno trajanje svake od faza u procesu izdavanja građevinskih dozvola za svaki nadležni opštinski organ i njihovo rangiranje. To bi dovelo do neke vrste pozitivnog „takmičenja“ među jedinicama lokalne samouprave, a primeri dobre prakse bi bili promovisani.	Visoka	Niska	Kratkoročno	Nizak	
15	Priključenje na električnu mrežu je za mnoge privrednike od izuzetnog značaja za	Visoka	Srednja	Kratkoročno	Srednji	

	svakodnevno poslovanje. Procedure kojima se daje dozvola investitorima/privrednicima za izgradnju priključka na električnu mrežu su često duge i komplikovane. S tim u vezu, neophodno je ubrzati ove procedure i omogućiti lakše/brže priključenje.					
16	Jedan od najvećih problema u radu katastra, koji uzrokuje i druge zastoje u radu, su nagomilani nerešeni slučajevi. Zakonom o postupku upisa u katastar nepokretnosti i katastar vodova, članom 35. stav 3 omogućeno je spajanje starih nerešenih povezanih postupaka. Ipak, u praksi se ovo nedovoljno primenjuje. Kako bi se ubrzali postupci upisa prava svojine u skladu sa propisanim rokovima, neophodno je obezbediti punu primenu ove odredbe. Republički geodetski zavod bi trebalo da izda uputstvo zaposlenima koji rade na ovim procedurama kako da, u ovim slučajevima, postupaju.	Visoka	Srednja	Kratkoročno	Srednji	
17	Kako bi se podstakla konkurencija između teritorijalnih službi katastra, ali i obezbedila transparentnost njihovog rada, preporuka je da se podaci o njihovoj efikasnosti u sprovođenju postupaka upisa prava svojine, preko Portala Republičkog geodetskog zavoda, učine javno dostupnim. To bi uključivalo objavljivanje prosečnog trajanja svake vrste postupka za svaku teritorijalnu kancelariju i njihovo rangiranje. To bi dovelo do neke vrste pozitivnog „takmičenja“, a primeri dobre prakse	Visoka	Niska	Kratkoročno	Nizak	

	bi mogli da budu promovisani					
Oснаživanje lokalne uprave						
18	Koncept „pametnog grada“ podrazumeva bolju dostupnost privrednim subjektima informacija o javnim sulugama, okviru za poslovanje u određenim lokalnim samoupravama kao i poslovnim prilikama koje određena lokalna samouprava pruža. S tim u vezi, preporuka je da se krene sa izradom koncepta i metodologije za lokalne samouprave sa ciljem prelaska na standarde „pametnog grada“ i boljih usluga za privredu.	Visoka	Visoka	Kratkoročno	Visok	
19	Kako bi se povećala efikasnost i efektivnost, preporuka je da lokalne samouprave koje imaju ograničene kadrovske i tehničke kapacitete, uspostave zajedničke službe za pružanje sofisticiranih IT usluga privrednicima. Te zajedničke službe bi, npr, uključivale urbanističko planiranje, građevinske dozvole i slično.	Visoka	Srednja	Dugoročno	Srednji	
Poboljšati sudsku zaštitu						
20	Kako bi se ubrzali sudski postupci, posebno je da funkcioniše elektronski sudski sistem. Odnosno, potrebno je da se omogući strankama da podnose sudu tužbe u digitalnom obliku, odgovore na tužbu i pravne lekove, kao i da dobijaju putem elektronske pošte sudske odluke u digitalnom obliku.	Visoka	Visoka	Dugoročno	Visok	
21	Bolja zaštita prava korisnika e-Uprave u sudskim postupcima je neophodna, a naročito	Visoka	Visoka	Dugoročno	Srednji	

	po pitanju priznanja i prihvatanja digitalnih dokumenata u sudskim postupcima.					
Pristup kreditu						
22	Sa ciljem unapređenja pristupa kreditima, predlog je ka Udruženju banaka da se izmeni metodologija kreditnog rejtinga kako bi se obezbedilo da se kašnjenje u plać anju mesečne kamatne stope na kredite registrovane u Kreditnom birou briše nakon šest meseci od dana izvršenja uplate.	Srednja	Niska	Kratkoročno	Nizak	
Poreska politika						
23	Prema važećim propisima, kašnjenje u plać anju poreza za zarade se sankcioniše, dok je obaveza plać anja doprinosa na zarade samo potraživanje. S tim u vezi, privrednici bi trebalo da imaju opciju da plate samo poreze u skladu sa propisanim rokovima, a ne sve obaveze zajedno. S tim u vezi, preporuka je da se uspostavi jedinstveni sistem plać anja poreza i doprinosa za zaposlene i preduzetnike. Ovaj sistem bi trebalo da omogući poslodavcu ili preduzetniku da plati samo poreze ili tačno određeni doprinos, ukoliko ne nameravaju da plate sve odjednom.	Visoka	Niska	Kratkoročno	Nizak	
Carinske procedure						
24	Digitalizacija carinskih procedura i proširenje implementacije pojednostavljene carinske procedure – <i>home clearance</i> doprineće ubrzanju carinskih procedura i unapređenju	Srednja	Srednja	Dugoročno	Srednji	

	prekogranične trgovine.					
Zatvaranje firme						
25	Omogućiti zatvaranje preduzeća u slučaju prinudne likvidacije i blokade poreskog broja privrednika.	Visoka	Niska	Kratkoročno	Nizak	

EU4BE

Najskuplji administrativni zahtevi

Šifra u Registru administrativnih procedura	Upravni postupak / zahtev	Ukupan trošak 2019
139.00.0071	Knjigovodstvo	47.056.221.159,00
01.02.0023	Stavljanje robe u slobodan promet – uvoz	7.527.962.874,00
139.00.0045	Revizija	5.074.255.263,00
139.00.0063	Izdavanje faktura	4.803.277.200,00
139.00.0046	Sastavljanje finansijskih izveštaja	4.265.518.335,00
01.02.0028	Carinski postupak izvoza	4.129.237.197,00
139.00.0065	Obračun poreza na dodatu vrednost	3.519.245.464,00
139.00.0062	Popis	3.108.015.390,00
139.00.0073	Evidencija transakcija - KEP	2.500.545.119,00
139.00.0066	Vođenje knjige dnevnih izveštaja	2.307.079.812,00
139.00.0067	Obaveza uplate gotovine na račun firme	2.105.170.101,00
139.00.0085	Izveštaj o transfernim cenama	1.526.504.626,00
139.00.0068	Vođenje spiska dnevnih prometa ugostitelja	1.374.887.698,00
139.00.0044	Plać anje poreza na dohodak i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za preduzetnike	1.362.525.049,00
139.00.0064	Čuvanje faktura	1.007.515.296,00